การจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท ๔ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนพิพิธสุตคุณานุสรณ์

KNOWLEDGE MANAGEMENT BY IDDHIPADA 4 TO DEVELOP LEARNING ACHIEVEMENT ON THE HISTORY SUBJECT FOR STUDENTS' GRADE VIII PIPITSUTTAGUNANUSON SCHOOL

พระสุเมธี สิริปญฺโญ (โสจันทร์)[1]

ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ[2]

รศ. ดร.สมชัย ศรีนอก[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงทดลอง (Experimental Research) มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท ๔ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนพิพิธสุตคุณานุสรณ์ ตำบลทับยา อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ๒) เพื่อศึกษาศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนพิพิธสุตคุณานุสรณ์ ตำบลทับยา อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท ๔ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ จำนวน ๒๕ รูป โรงเรียนพิพิธสุตคุณานุสรณ์ ตำบลทับยา อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท ๔ วิชา ประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ สังคมและเศรษฐกิจสมัยอยุธยา จำนวน ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน ๒๐ ข้อ

ผลการวิจัยพบว่า

๑) การจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท ๔ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนพิพิธสุตคุณานุสรณ์ ตำบลทับยา อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี มีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีแรงจูงใจ การสร้างแรงจูงใจทำได้โดยการมองสภาพของนักเรียนหลายคนได้มีโอกาสที่นักเรียนได้รับการศึกษา เป็นสาเหตุในการสร้างแรงจูงใจในการศึกษาคือการที่นักเรียนจะมีความสุขในการยกคุณภาพชีวิตในฐานะเป็นนักเรียนที่มีการศึกษา นักเรียนสามารถไปที่เว็บการศึกษาเช่นนี้ และเข้ากลุ่มกับผู้ที่มีความสนใจ โดยไม่จำเป็นต้องบังคับตนเอง

---

[1]ผู้วิจัย

[2] อาจารย์ที่ปรึกษา

[3] อาจารย์ที่ปรึกษา

๒) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท ๔ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนพิพิธสุตคุณานุสรณ์ ตำบลทับยา อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ สังคมและเศรษฐกิจสมัยอยุธยา จำนวน ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ โดยการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = ๑๕.๖๕ และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = ๒๒.๔๑ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน **(S.D.)** ก่อนเรียน = ๒.๖๘๔ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน **(S.D.)** หลังเรียน = ๑.๕๕๔ และผลการทดสอบ **T-Test** ก่อนเรียนและหลังเรียนมีค่าทางสถิติที่ -๓๒.๗๕๐ แสดงว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ผลการวิจัยโดยภาพรวม แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท ๔ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เป็น จัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน ในการเตรียมเข้าสู่โลกอนาคต เช่น การเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการคิด กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งการใช้สื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง

Abstract

The purposes of this was experimental research. The main objectives were as 1. To study Knowledge Management by Iddhipada 4 to Develop Learning Achievement on the History Subject for Students' Grade VII Pipitsuttagunanuson School Sanpaya Sub-district Inburi district Singburi Province. 2. To study an achievement for Students' Grade VII Pipitsuttagunanuson Sanpaya Sub-district Inburi district Singburi Province before and after knowledge management by Iddhipada 4. The sample size for this research for Students' Grade VII number 25 persons corrected by purposive sampling. The implements for this research were as planning knowledge management by Iddhipada 4 to develop learning achievement in the subject of history for substance of social religion and culture of planning unit 3 social and economics Ayuthaya region number 4 plans and learning evaluation as number 20 items.

Result had found that

1) Knowledge Management by Iddhipada 4 to Develop Learning Achievement on the History Subject for Students' Grade VII Pipitsuttagunanuson School Sanpaya Sub-district Inburi district Singburi Province. It had an efficiency because motivate creative running by students' status. They had chance for studying, that case of motivate for students' happiness for their lives and group for interesting by without self-force.

2) The achievement for students learning from Knowledge Management by Iddhipada 4 to Develop Learning Achievement on the History Subject for Students' Grade VII Pipitsuttagunanuson School Sanpaya Sub-district Inburi district Singburi Province unit 3 social and economics Ayuthaya region number 4 plans before test had average ($\bar{X}$) as 15.65, and after test ($\bar{X}$) as 22.41. For standard deviation (S.D.) before test as 2.684 and after test as 1.554 and average (T-test) before and after had statistics as 32.750. So that s after point higher than before by statistics significance as .05.

By total average shows that knowledge management by Iddhipada 4 to develop learning achievement on the History Subject for Students' Grade VII have several ways for learners for their future such as integration learning process thinking practicing conflict situation process research process self-learning and include using media place and evaluation for learning to develop the learners.

1. บทนำ

ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์มีอยู่ ๕ ขั้นตอน คือ

๑. การกำหนดหัวเรื่องที่จะศึกษา

การศึกษาเรื่องราวในประวัติศาสตร์เริ่มจากความสงสัย อยากรู้ ไม่พอใจกับคำอธิบายเรื่องราวที่มีมาแต่เดิม ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเริ่มจากการกำหนดเรื่องหรือประเด็นที่ต้องการศึกษาซึ่งในตอนแรก อาจกำหนดประเด็นที่ต้องการศึกษาไว้กว้างๆ ก่อน แล้วจึงค่อยจำกัดประเด็นลงให้แคบ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในภายหลัง เพราะบางเรื่องขอบเขตของการศึกษาอาจกว้างมากทั้งเหตุการณ์ บุคคล และเวลา การกำหนดหัวเรื่องอาจเกี่ยวกับเหตุการณ์ ความเจริญ ความเสื่อมของอาณาจักร ตัวบุคคลในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง อาจยาวหรือสั้นตามความเหมาะสม ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าเป็นช่วงเวลาที่สำคัญ และยังมีหลักฐานข้อมูลที่ผู้ต้องการศึกษาหลงเหลืออยู่ หัวข้อเรื่องอาจปรับให้มีความเหมาะสมหรือเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าหากหลักฐานที่ใช้ในการศึกษามีน้อยหรือไม่น่าเชื่อถือ

๒. การรวบรวมหลักฐาน

การรวบรวมหลักฐาน คือ การรวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่จะศึกษา ซึ่งมีทั้งหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร และหลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรหลักฐานทางประวัติศาสตร์แบ่งออกเป็นหลักฐานชั้นต้นหรือหลักฐานปฐมภูมิกับหลักฐานชั้นรองหรือหลักฐานทุติยภูมิ

(๑) หลักฐานชั้นต้น (Primary Sources) เป็นหลักฐานร่วมสมัยของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์โดยตรง ประกอบด้วยหลักฐานทางราชการทั้งที่เป็นเอกสารลับ เอกสารที่เปิดเผยกฎหมาย ประกาศ สุนทรพจน์ บันทึกความทรงจำของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ หรืออัตชีวประวัติผู้ที่ได้รับผลกระทบกับเหตุการณ์ การรายงานข่าวของผู้รู้ ผู้เห็นเหตุการณ์ วีดิทัศน์ ภาพยนตร์ ภาพถ่ายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นต้น

(๒) หลักฐานชั้นรอง (Secondary Sources) เป็นหลักฐานที่จัดทำขึ้นโดยอาศัยหลักฐานชั้นต้นหรือโดยบุคคลที่ไม่ได้เกี่ยวข้อง ไม่ได้รู้เห็นเหตุการณ์ด้วยตนเอง แต่ได้รับรู้โดยผ่านบุคคลอื่น ประกอบด้วย

ผลงานของนักประวัติศาสตร์หรือหนังสือประวัติศาสตร์ รายงานของสื่อมวลชนที่ไม่ได้รู้เห็นเหตุการณ์ด้วยตนเอง

ทั้งหลักฐานชั้นต้นและหลักฐานชั้นรองจัดว่ามีคุณค่าแตกต่างกัน คือ หลักฐานชั้นต้นมีความสำคัญมาก เพราะเป็นหลักฐานร่วมสมัยที่บันทึกโดยผู้รู้เห็น หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์โดยตรง ส่วนหลักฐานชั้นรองเป็นหลักฐานที่ทำขึ้นภายหลังโดยใช้ข้อมูลจากหลักฐานชั้น ต้น แต่หลักฐานชั้นรองจะช่วยอธิบายเรื่องราวให้เข้าใจหลักฐานชั้นต้นได้ง่ายขึ้น ละเอียดขึ้นอันเป็นแนวทางไปสู่หลักฐานข้อมูลอื่นๆ ซึ่งปรากฏในบรรณานุกรมของหลักฐานชั้นรองทั้งหลักฐานชั้นต้นและชั้นรองสามารถ ค้นคว้าได้จากห้องสมุด ทั้งของทางราชการ และของเอกชน ตลอดจนฐานข้อมูลในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (website) การค้นคว้าเรื่องราวในประวัติศาสตร์ที่ดีควรใช้หลักฐานรอบด้าน โดยเฉพาะหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษา อย่างไรก็ดี ไม่ว่าจะใช้หลักฐานประเภทใดควรใช้ด้วยความระมัดระวัง เพราะหลักฐานทุกประเภทมีจุดเด่นจุดด้อยแตกต่างกัน

๓. การประเมินคุณค่าของหลักฐาน

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ค้นคว้ามาได้ ก่อนที่จะทำการศึกษาจะต้องมีกฎรประเมินคุณค่าว่าเป็นหลักฐานที่แท้จริง เพียงใด การประเมินคุณค่าของหลักฐานนี้เรียกว่า “วิพากษ์วิธีทางประวัติศาสตร์” ซึ่งมีอยู่ ๒ วิธี ดังต่อไปนี้

(๑) การประเมินคุณค่าภายนอกหรือวิพากษ์วิธีภายนอก ซึ่งหมายถึง การประเมินคุณค่าของหลักฐานจากลักษณะภายนอกของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ บางครั้งก็มีการปลอมแปลง เพื่อการโฆษณาชวนเชื่อ ทำให้หลงผิด หรือเพื่อเหตุผลทางการเมือง การค้า ดังนั้น จึงต้องมีการประเมินว่าเอกสารนั้นเป็นของจริงหรือไม่ ในส่วนวิพากษ์วิธีภายนอกเพื่อประเมินหลักฐานว่าเป็นของแท้ พิจารณาได้จากสิ่งที่ปรากฏภายนอก เช่น เนื้อกระดาษ กระดาษของไทยแต่เดิมจะหยาบและหนา ส่วนกระดาษฝรั่งดังที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน เริ่มเข้ามาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่ทางราชการจะใช้กระดาษฝรั่งหรือสมุดฝรั่งมากขึ้นในต้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับตัวพิมพ์ดีดเริ่มใช้มากขึ้นในกลางรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุล จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ถ้าปรากฏว่ามีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า เจ้าอยู่หัวใช้ตัวพิมพ์ดีด ก็ควรสงสัยว่าหลักฐานนั้นเป็นของปลอม

(๒) การประเมินคุณค่าภายในหรือวิพากษ์วิธีภายใน เป็นการประเมินคุณค่าของหลักฐานจากข้อมูลภายในหลักฐานนั้น เป็นต้นว่า มีชื่อบุคคล สถานที่ เหตุการณ์ ในช่วงเวลาที่หลักฐานนั้นทำขึ้นหรือไม่ ดังเช่น หลักฐานซึ่งเชื่อว่าเป็นของสมัยสุโขทัยแต่มีการพูดถึงสหรัฐอเมริกาในหลักฐาน นั้น ก็ควรสงสัยว่าหลักฐานนั้นเป็นของสมัยสุโขทัยจริงหรือไม่ เพราะในสมัยสุโขทัยยังไม่มีประเทศสหรัฐอเมริกา แต่น่าจะเป็นหลักฐานที่ทำขึ้นเมื่อคนไทยได้รับรู้ว่ามีประเทศสหรัฐอเมริกา แล้ว หรือหลักฐานเป็นของเก่าสมัยสุโขทัยจริง แต่การคัดลอกต่อกันมามีการเติมชื่อประเทศสหัฐอเมริกา เข้าไป เป็นต้น

วิพากษ์วิธีภายในยังสังเกตได้จากการกล่าวถึงตัวบุคคล เหตุการณ์ สถานที่ ถ้อยคำ เป็นต้น ในหลักฐษนว่ามีความถูกต้องในสมัยนั้นๆ หรือไม่ ถ้าหากไม่ถูกต้องก็ควรสงสัยว่าเป็นหลักฐานปลอมแปลง หลักฐานที่แท้จริงเท่านั้นที่มีคุณค่าในทางประวัติศาสตร์ ส่วนหลักฐานปลอมแปลงไม่มีคุณค่าใดๆ อีกทั้งจะทำให้เกิดความรู้ที่ไม่ถูกด้วย ดังนั้น การประเมินคุณค่าของหลักฐานจึงมีความสำคัญและจำเป็นมาก

๔.การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดหมวดหมู่ข้อมูล

เมื่อทราบว่าหลักฐานนั้นเป็นของแท้ ให้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงหรือความจริงในประวัติศาสตร์ ผู้ศึกษาประวัติศาสตร์ก็จะต้องศึกษาข้อมูลหรือข้อสนเทศในหลักฐานนั้นว่าให้ ข้อมูลทางประวัติศาสตร์อะไรบ้าง ข้อมูลนั้นมีความสมบูรณ์เพียงใด หรือข้อมูลนั้นมีจุดมุ่งหมายเบื้องต้นอย่างไร มีจุดมุ่งหมายแอบแฝงหรือไม่ ข้อมูลมีความยุติธรรมหรือไม่ จากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งหลายมาจัดหมวดหมู่ เช่น ความเป็นมาของเหตุการณ์ สาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ความเป็นไปของเหตุการณ์ ผลของเหตุการณ์ เป็นต้น

๕. การเรียบเรียงหรือการนำเสนอ

การเรียบเรียงหรือการนำเสนอจัดเป็นขั้นตอนสุดท้ายของวิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งมีความสำคัญมาก โดยผู้ศึกษาประวัติศาสตร์จะต้องนำข้อมูลทั้งหมดมารวบรวมและเรียบเรียงหรือนำ เสนอให้ตรงกับประเด็นหรือหัวเรื่องที่ตนเองสงสัย ต้องการอยากรู้เพิ่มเติม ทั้งจากความรู้เดิมและความรู้ใหม่ รวมไปถึงความคิดใหม่ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งเท่ากับเป็นการรื้อฟื้นหรือจำลองเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ขึ้นมาใหม่ อย่างถูกต้องและเป็นกลาง

กระบวนการจัดการเรียนรู้การศึกษาในแต่ละระดับชั้นนั้นจะต้องมีการวัดและประเมินผลเพื่อใช้ในการตัดสินผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาจมีวิธีการหลากหลายรูปแบบทั้งการสอบ การตอบคำถาม การทำรายงาน เพื่อให้รู้ได้ว่านักเรียนแต่ละคนนั้นมีพัฒนาการในการเรียนรู้เป็นอย่างไร โดยมีเกณฑ์หรือคะแนนที่ครูกำหนดขึ้นเพื่อนำมาเทียบระดับผลการเรียนรู้นั้น โดยการวัดจากแบบทดสอบที่ทดสอบความรู้ความเข้าใจ ทั้งด้านความจำ ความเข้าใจ การคิดวิเคราะห์ เป็นต้น ในการจัดการเรียนรู้ของวิชาประวัติศาสตร์จะมีการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อสร้างความรู้ที่เชื่อมโยงและให้นักเรียนเข้าใจได้มากขึ้นจากการทำกิจกรรมกลุ่ม การบรรยาย การทดลอง และการออกแบบการทดลอง เป็นต้น ในการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ในรูปแบบวิธีการต่างๆนั้น เพื่อให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาสาระที่เรียน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลผลการเรียน วิชาประวัติสาสตร์ ในภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๙ ที่ผ่านมาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนพิพิธสุตคุณานุสรณ์ ตำบลทับยา อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ พบว่า นักเรียนมีผลการเรียนที่แตกต่างกันออกไป มีนักเรียนส่วนหนึ่งที่มีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ เมื่อสังเกตนักเรียนกลุ่มดังกล่าวจากการเรียนในวิชาพื้นฐานอื่นๆ พบว่า นักเรียนกลุ่มนี้ไม่สนใจใฝ่เรียนรู้และกระตือรือร้นในการเรียน เมื่อมีการทดสอบเก็บคะแนนเพื่อนำไปประเมินผล คะแนนที่ได้ของเด็กส่วนใหญ่จะอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐ ทำให้นักเรียนบางคนไม่พอใจกับระดับผลสัมฤทธิ์นั้นและเรียกร้องให้ครูผู้สอนให้คะแนนเพิ่มเติมหรือหาวิธีการในการให้คะแนนนักเรียนทุกคนในชั้นเรียนให้มีระดับคะแนนที่เพิ่มขึ้น ในการทำให้ระดับคะแนน หรือระดับผลการทดสอบเพิ่มขึ้น ต้องเกิดจากตัวนักเรียนที่ต้องเกิดความพึงพอใจในการใฝ่เรียนรู้ตามรายวิชาที่เรียนจึงจะเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ถูกต้อง และความสนใจใฝ่เรียนรู้ในทางที่ดี โดยผู้เรียนต้องเกิดความพอใจในในวิชานั้นๆ จึงจะกระตือรือร้นที่จะขยันทำงานและกิจกรรมในเวลาเรียนอย่างเต็มที่ ตลอดถึงการเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์และตรวจสอบความบกพร่องในงานของตนจึงจะพัฒนาความสามารถและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดียิ่งขึ้น

อิทธิบาท ๔ หมายถึง ฐานหรือหนทางสู่ความสำเร็จ หรือ คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ คุณเครื่องสำเร็จสมประสงค์ ทางแห่งความสำเร็จ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย มี ๔ ประการ คือ[4]

---

[4] พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**, พิมพ์ครั้งที่ ๙, ๒๕๔๓, หน้า ๑๒๔.

๑. ฉันทะ (ความพอใจ) คือ ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ ได้ผลดียิ่งๆขึ้นไป

๒.วิริยะ (ความเพียร) คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ท้อถอย

๓. จิตตะ (ความคิด) คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝักใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป

๔. วิมังสา (ความไตร่ตรอง หรือ ทดลอง) คือ หมั่นใช้ปัญญา พิจารณาใคร่ครวญ ตรวจหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำหลักอิทธิบาท ๔ อันเป็นธรรมทางพระพุทธศาสนามาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อศึกษาวิธีการใช้ และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อฝึกให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใฝ่เรียนรู้ทุกรายวิชา และขยันรับผิดชอบในงานที่ทำ คิดไตร่ตรองถึงจุดบกพร่องของตัวเอง และตรวจสอบให้ถูกต้อง จึงจะสามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจและมีองค์ความรู้ที่เหมาะสมจึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงด้านการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อนักเรียนมีเกิดความพอใจในการเรียน ย่อมนำไปสู่การตั้งใจใฝ่เรียนรู้ และกระตือรือร้นในการทำงานและเกิดความคิดสร้างสรรค์ หมั่นตรวจสอบตนเองทำให้มีผลการเรียนดีขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน และครูทุกท่านที่จะนำมาเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณค่ามีคุณประโยชน์ต่อครอบครัว โรงเรียน สังคมและประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑ เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท ๔ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาประวัติศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนพิพิธสุตคุณานุสรณ์ ตำบลทับยา อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

๒ เพื่อศึกษาศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนพิพิธสุตคุณานุสรณ์ ตำบลทับยา อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท ๔

3. วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีผลวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท ๔ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาประวัติศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนพิพิธสุตคุณานุสรณ์ ตำบลทับยา อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรีโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

๑. ขั้นวางแผน

๒. ขั้นปฏิบัติการ

๓. ขั้นตรวจสอบและเก็บรวบรวมข้อมูล

๔. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

4. ผลการวิจัย

จากการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท ๔ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนพิพิธสุตคุณานุสรณ์ จำนวน ๒๕ รูป สามารถสรุปได้ดังนี้

๑ ผลของการศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท ๔ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนพิพิธสุตคุณานุสรณ์ พบว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนการมีใจรักในสิ่งที่ทำ ใจที่รักอันเกิดจากความศรัทธาและเชื่อมั่นต่อสิ่งที่ทำ จึงจะเกิดผลจริงตามควร ความมุ่งมั่นทุ่มเททั้งกายและใจ ที่จะเรียนรู้และทำให้เข้าถึงแก่นแท้ของสิ่งนั้นเรื่องนั้น ถ้าหากกระทำก็จะทำจนเชี่ยวชาญจนเป็นผู้รู้ ถ้าหากศึกษาก็จะศึกษาให้รู้จนถึงรากเหง้าของเรื่องราวนั้นๆ ด้วยใจที่จดจ่อตั้งมั่นและใฝ่เรียนรู้ของเรา เมื่อมีความรอบรู้มากขึ้นก็จะเกิดความรอบคอบตามมา เมื่อมีความรอบคอบแล้วการตัดสินใจทำอะไรก็จะเกิดความผิดพลาดน้อยตามไปด้วย ความรอบคอบจะเกิดขึ้นไม่ได้เลยหากไม่รอบรู้ ทั้งที่เป็นเรื่องส่วนตัวของเราเองและเป็นเรื่องที่ร่วมคิดร่วมทำกับคนอื่น เพื่อปรับปรุงปรับแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น การทบทวนเรื่องราวจากภายในของตัวเองเป็นสิ่งสำคัญมากในยุคปัจจุบันที่ผู้คนเริ่มสับสนวุ่นวายอย่างเข้มข้น ทบทวนความคิดเพื่อตรวจสอบความคิดและการกระทำของเราว่าเราคิดหรือทำจากความคิดอะไร ? พร้อมกับถามตัวเองว่าเราคิดอย่างนั้นเพื่ออะไร? เราทำสิ่งนี้เพื่ออะไร? เพื่อความสุขของตัวเองหรือเพื่อความสงบสุขของสังคม? ฯลฯ

๒ ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท ๔ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนพิพิธสุตคุณานุสรณ์ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่า t - test โดยรวมของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ทั้งหมดได้จากผลการเรียนรู้ในแต่ละแผน ซึ่งซึ่งมีจำนวน ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่

๑. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สภาพสังคมและการเลื่อนฐานะทางสังคมสมัยอยุธยา

๒. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง พระพุทธศาสนาและการศึกษาในสังคมอยุธยา

๓. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจและเงินตรา

๔. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง รายได้และรายจ่ายของอาณาจักรอยุธยา

จากการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท ๔ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนพิพิธสุตคุณานุสรณ์ สามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท ๔ พบว่า การทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = ๑๕.๖๕ และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = ๒๒.๔๑ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน **(S.D.)** ก่อนเรียน = ๒.๖๘๔ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน **(S.D.)** หลังเรียน = ๑.๕๕๔ และผลการทดสอบ **T-Test** ก่อนเรียน

และหลังเรียนมีค่าทางสถิติที่ -๓๒.๗๕๐ แสดงว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

5. ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท ๔ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนพิพิธสุตคุณานุสรณ์ ครั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑.๑ เป็นการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท ๔ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เป็น จัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน ในการเตรียมเข้าสู่โลกอนาคต เช่น การเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการคิด กระบวนการปฏิบัติ

๑.๒ เป็นกระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งการใช้สื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง

๒. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

๒.๑ จากการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท ๔ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาประวัติศาสตร์ สามารถพัฒนานักเรียนให้มีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ได้อย่างเป็นระบบและสามารถนำผลจากการที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

๒.๒ ครูได้มีรูปแบบการใช้การจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท ๔ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาประวัติศาสตร์ โดยครูควรศึกษาข้อมูลและหลักอิทธิบาท ๔ ให้เกิดการสร้างแรงจูงใจ ให้เด็กนักเรียนอยากเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆ

๒.๓ สถานศึกษาควรมุ้งเน้นสอนให้เด็กนักเรียน คิด วินิจฉัย ไตร่ตรอง ก่อนตัดสินใจลงมือทำ

๓. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๓.๑ ควรศึกษาวิจัยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาปภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท ๔ ให้มากขึ้นต่อไป

๓.๒ ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระหว่าง การจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท ๔ กับทฤษฎีการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อดูความแตกต่างของวิธีการจัดการเรียนรู้แต่ละอย่าง

บรรณานุกรม

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**, พิมพ์ครั้งที่ ๙, ๒๕๔๓, หน้า ๑๒๔.